

mного vej je v socialni geografiji in kako zelo se posamezni segmenti prepletajo, tako da je zelo težko izluščiti povezovalno nit, obenem pa so navrženi številni problemi, mnogi pa so seveda ostali neobdelani. Če povzamemo: naša socialna geografija nedvomno uspešno sledi svetovnim razvojnim trendom in želimo, da bi bilo tako tudi vnaprej.

POPLAVE V SLOVENIJI Drago Perko

Republiška uprava za zaščito in reševanje Ministrstva za obrambo Republike Slovenije in Center za multidisciplinarno proučevanje naravnih nesreč Geografskega inštituta Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU sta izdala zbornik z naslovom Poplave v Sloveniji, ki prinaša večino referatov s posveta Poplave v Sloveniji, ki je bil 22. aprila leta 1992 v Poljčah in je bil namenjen multidisciplinarni obravnavi poplav in poglobljeni razpravi zainteresiranih posameznikov in institucij, ki se ukvarjajo s poplavami.

Zbornik, ki ima barvno naslovnico s sliko preplavljene zgradbe, ima 232 strani z velikim številom preglednic in najrazličnejših grafičnih prikazov v črnobeli tehniki. Zbornik je uredil mag. Milan Orožen Adamič z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU.

Vsebina je razdeljena na šest poglavij. V prvem z naslovom Stanje najdemo štiri referate s sistematičnim pregledom razmer v Sloveniji, med njimi so tudi trije prispevki geografov: Milan Orožen Adamič podaja pregled večjih poplav v Sloveniji in navaja škodo, ki so jo povzročile, Drago Perko predstavlja poplave kot sestavino splošne ogroženosti Slovenije zaradi naravnih nesreč, Milan Natek pa nas seznani z geografskimi vidiki poplavnega sveta. V poglavju Naravne danosti je pet prispevkov, od tega dva geografska. Ivan Gams govori o tektonski pogojenosti večjih poplavnih območij v Sloveniji in v nekdanji Jugoslaviji, Andrej Kranjc pa o ravnotežju med tehniko in naravo pri poplavah na kraškem svetu. Sledi poglavje Dinamika procesov s petimi prispevki in nato Raba prostora s šestimi prispevki, med njimi tudi referat geografije Ane Vovk, ki govori o lastnostih prsti in njihovi rabi v odvisnosti od poplav. Predzadnje poglavje nosi naslov Razmere v posameznih povodjih z dvanajstimi prispevki. Sem je urednik uvrstil prispevek Karla Natka o geoloških značilnostih in grožnji prihodnjih katastrof v porečju Savinje, prispevek Andreja Mihevca o poplavah Logarščice in Hotenjke kot primer poplav na krasu in prispevek Igorja Žiberne o poplavah v severovzhodni Sloveniji novembra leta 1991. Zadnje poglavje Kako naprej prinaša dva članka, ki govorita o alternativnih ukrepih pri obrambi pred poplavami in o dolgoročnih usmeritvah pri varovanju pred vodo.

Skupno nas torej 34 prispevkov strokovnjakov z različnih področij (geografov, hidrologov, hidrotehnikov, gradbenikov, agronomov, pedologov, krasoslovcev, psihologov in drugih) seznanja z različnimi, včasih tudi nasprotnimi pogledi na poplave v Sloveniji. Škoda je, da v zborniku niso objavljeni tudi prispevki iz diskusije na posvetu, ki bi bila izredno zanimiva tudi za širši krog ljudi.

KAREL NATEK, DRAGO PERKO, MILOJKA ŽALIK HUZZAN: DRŽAVE SVETA 1993 Maja Topole

V lanskem decembru smo pozdravili po letu 1989 že tretji izid knjige o državah sveta: Države sveta 1993. Delo, ki ima značaj priručnika, je v sedanjem burnem času sprememb na svetovnem zemljevidu nepogrešljivo, saj se sredi novonastajajočih držav ne znajdemo več. Države sveta 1991 obravnavajo 176 neodvisnih držav, v času zaključene redakcije zadnje knjige pa jih je že 193 (med njimi neodvisna, suverena Slovenija). Avtorji, ki so vseskozi isti, tokratne izdaje niso le dopolnili z najnovejšimi podatki, ampak so jo tudi vsebinsko močno razširili. Število strani je poraslo s prejšnjih 345 na kar 467. Prvi dve izdaji je založila Zveza geografskih društev Slovenije, zdajšnjo, zahtevnejšo, dražjo, bolj bogato opremljeno knjigo (trde platnice, barvni tisk...) pa je izdala in založila Državna založba Slovenije.

Avtorji so opravili izredno naporno delo; iz najrazličnejših, kar najbolj zanesljivih virov, zlasti uradnih ustanov, so izbrali številne podatke in informacije in jih kritično ovrednotili. Pregled virov in literature so podali v predgovoru. Pri pisanju zemljepisnih imen so se držali pravil slovenskega pravopisa. Kjer ta dovoljuje slovenjenje, so navedli tudi izvirno obliko imena.

V priručnik je vključenih 193 neodvisnih in suverenih držav, med njimi tudi nekatere, morda za koga sporne države, kot npr. Jugoslavija. Strinjamo se z avtorji, da so informacije o njih še posebej dobrodošle, saj so prav te pogosto na dnevnem redu dogajanj. Predstavljena pa so tudi odvisna ozemlja; njihovi opisi so priključeni matičnim državam.

Pa poglejmo ustaljeno shemo, po kateri so po abecednem vrstnem redu, kolikor mogoče enakovredno, predstavili vse, velike ali male države.

Opis sestavlja šest rubrik, informacije pa so podane v obliki kart, jedrnatih opisov in kot številčni podatki. Dragocena sta oznaka leta, za katero velja naveden podatek, in rang, ki pove, na kakšno mesto v svetu se glede na določen podatek država uvršča.

Vsaka država je najprej predstavljena kartografsko. Prejšnji izdaji sta vsebovali le karto položaja posamezne države na njeni celine. Tokrat je dodana še karta države v več-

jem merilu z vrisanimi glavnim mestom, večjimi mesti in večjimi rekami.

Osnovni podatki o državi zajemajo: avtomobilsko oznako, uradno ime, površino, število prebivalcev, gostoto prebivalstva, etnično in versko sestavo, uradni jezik, glavno mesto, denarno enoto in bruto nacionalni oziroma domači proizvod države (absolutni in relativni podatek in letna rast). Tretja rubrika osvetljuje fizičnogeografske razmere: predstavlja površje in naravne enote, podnebje z osnovnimi temperaturnimi in padavinskimi podatki in rastle (tipi rastle, naravno rastle, delež gozda in letna proizvodnja lesa).

Ker k spreminjanju svetovnega zemljevida vodijo predvsem politični procesi, se je pokazala potreba po dodatku o zgodovinskem razvoju posamezne države (ključni zgodovinski dogodki, najpomembnejše letnice, pripadnost državnim tvorbam) in o sedanjih političnih razmerah (pregled zadnjih nekaj let, šefi držav, največje parlamentarne stranke). Avtorji so si prizadevali stanje razložiti čim bolj objektivno.

Rubrika družbene razmere in prebivalstvo govori o razporeditvi prebivalstva, migracijah, osvetljuje nacionalno in rasno sestavo, navaja številčne podatke o največjih mestih, delež mestnega prebivalstva, podatke o rodnosti, umrljivosti in naravnem prirastku, celó o statistično pričakovani starosti, pa o letni rasti prebivalstva. Posredovani so tudi kazalci razvitosti države (zdravniki, bolniške postelje, avtomobili, radijski in televizijski sprejemniki, telefonski priključki in končno pismenost prebivalstva).

Zadnja rubrika je posvečena gospodarskim razmeram. Najprej so orisane splošne značilnosti gospodarstva, sedanje razmere in poglobljene dejavnosti, pa tudi povezanost s svetovnim gospodarstvom. Posebej so predstavljene glavne veje: kmetijstvo, rudarstvo in industrija. Seznanimo se z njihovim pomenom, strukturo, značilnostmi, deležem zaposlenih v teh dejavnostih in deležem omenjenih panog v bruto domačem proizvodu. Sliko dopolnjujejo podatki o izvozu, uvozu in pokritosti uvoza z izvozom.

Države sveta 1993 so v primerjavi s prejšnjima izdajama bogatejše tudi za skupni pregledni del na koncu knjige. Izbrani podatki so prikazani v tabelah, v katerih so države razvrščene po abecednem vrstnem redu, ali pa glede na rang. Koristni so kartografski prikazi celin z označenimi državami in končno barvna predstavitev vseh zastav sveta.

Že doslej se je pokazalo, da je priročnik, kakršnega smo prej pogrešali, dragoceno pomagalo v učenem procesu osnovnih in srednjih šol, in ne le to: ob sedanjih intenzivnih procesih v svetu postaja nepogrešljivo orodje pri prebiranju dnevnih poročil, pri širjenju znanja o svetu in pri razumevanju meddržavnih odnosov. Bralcem se posebej priporočamo, da knjigo vzamejo v roke tudi ob

prebiranju najrazličnejših atlasov, saj bodo zemljevidi z informacijami iz knjige Države sveta 1993 zaživel v novi luči.

DELA 9 Igor Jurinčič

Zadnji letnik glasila Oddelka za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani prinaša prispevke s simpozija "Geografski informacijski sistemi v Sloveniji", ki je bil 22. oktobra 1992 na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V pisani vsebini zbornika se zrcali osnovni namen simpozija: zbrati raziskovalce, pedagoge, strokovnjake, uporabnike in proizvajalce GIS tehnologije iz Slovenije, med njimi vzpostaviti stik in s tem vzpodbuditi nadaljnje sodelovanje.

V prvem delu so predstavljene iskušnje pri uporabi različnih tehnik za zbiranje, vnos in vzdrževanje grafičnih in atributnih podatkovnih slojev, ki so jih prispevali večinoma geodeti. Geodeti so uradni skrbniki za izdelavo kartografskih podlag oziroma za pozicioniranje objektov na zemeljskem površju. Ti sloji predstavljajo temeljni sloj za izdelavo celovitega GIS-a neke regije ali države, ki ga v končni fazi vzdržujejo različne stroke in upravne ravni. Podatki naj bi bili pripravljeni po enotnih in kvalitetnih standardih.

V drugem delu pa so zbrane aplikacije že izdelanih GIS-ov za manjša območja Slovenije ali le izbrane vidike za celotno Slovenijo. Konkretni problemi in uporabniki seveda ne morajo čakati na celovit GIS Slovenije, ki bo po mnenju poznavalcev nastajal vsaj še štiri leta. Zato se zadovoljijo z manj natančnimi podatki, ki še omogočajo izdelavo različnih analiz in simulacij. Tako izdelani modeli v razvitih državah že preraščajo v ekspertne sisteme, ki so nadgradnja vzpostavljenih GIS-ov.

GIS-i so lahko zelo koristen pripomoček pri cenilstvu nepremičnin v mestih in simulaciji odločitvenih modelov v prostorski ekonomiki ali kot podlaga za učinkovit monitoring dogajanj v gozdu. Zaradi računalniško grajene grafične in atributne podatkovne baze, ki omogoča raznovrstne in hitre analize, so jih uporabili tudi pri pripravi predloga novih občin v Sloveniji. Prava vrednost GIS-ov pa pride do izraza predvsem pri kompleksnih ekoloških analizah in vrednotenju pokrajine.

Za dodatno podporo sodelovanju na tem področju je uredniški odbor na konec zbornika dodal še seznam udeležencev simpozija.

Tako je na skupno 246 straneh predstavljenih 21 referatov, med njimi tudi 5 s področja geografije. Prispevki so bogato opremljeni z grafičnimi prilogi.

Dela 9 lahko dobite na Oddelku za geografijo FF ali Zemljepisnem muzeju Slovenije po ceni 1000 SIT, za študente po 500 SIT.